

**MINISTERUL EDUCAȚIEI, CULTURII ȘI CERCETĂRII AL
REPUBLICII MOLDOVA**

UNIVERSITATEA DE STAT DE EDUCAȚIE FIZICĂ ȘI SPORT

Catedra „MEDICINĂ SPORTIVĂ”

Aprobat la Consiliul Facultății „Kinetoterapie”
Proces verbal nr. ____ din _____
Decan _____

Aprobat la ședința catedrei „Medicină Sportivă”
Proces verbal nr. ____ din _____
Șef catedră _____

**Curriculum la unitatea de curs
„FIZIOLOGIA UMANĂ”**

specialitatea: 1000.1 – Antrenamentul sportiv

Autori:
Lupașco V., dr., conf. univ.
Gîrlea N., asist. univ.

Chișinău, 2019

CUPRINS

- I. **Notă de prezentare**

- II. **Cadru conceptual**

- III. **Administrarea disciplinei**

- IV. **Competențele dezvoltate în cadrul cursului și finalitățile de studiu**

- V. **Condiționările sau exigențele prealabile**

- VI. **Conținutul tematic al unității de curs**

- VII. **Strategii didactice**

- VIII. **Sugestii de organizare a activității individuale ale studentului**

- IX. **Strategii de evaluare**

Bibliografie recomandată

ANEXE

I. Notă de prezentare

Prezentarea generală a disciplinei: locul și rolul disciplinei în formarea competențelor specifice ale programului de formare profesională / specialității.

Fiziologia umană este disciplina care studiază funcțiile organismelor vii, a diverselor organe și țesuturi și are la bază principiul fundamental de funcționare al organismului ca un tot integrat. Cursul „Fiziologia umană” are ca scop de a asigura dobândirea de către viitorii specialiști a unor noțiuni fundamentale despre funcțiile și mecanismele de funcționare a organismului uman. Ea studiază legitățile de bază a activității oamenilor de diferită vârstă, sex, starea funcțională, și de diferite mecanisme de funcționare a organelor, sistemelor organismului și interacțiunea lor. Are menirea de a dezvolta capacitatea de muncă fizică și în special a persoanelor ce practică exercițiile fizice și sportul.

Abordarea curriculară a procesului de învățământ presupune asigurarea interdependențelor dintre elementele componente ale activității didactice: obiective – conținuturi – metodologie – evaluare. Aceste interdependențe angajează realizarea unui învățământ prioritar formativ bazat integral pe resursele de (auto)instruire și de (auto)-educație.

II. Cadru conceptual

Fiecare antrenor și profesor de educație fizică necesită pentru activitatea sa profesională, cunoașterea aprofundată a funcțiilor organismului. Viitorii specialiști trebuie să cunoască desfășurarea normală a proceselor fiziologice pentru aprecierea corectă a stărilor funcționale ale organismului uman și capacitatea de muncă fizică al acestuia în diferite condiții de activitate. Ei trebuie să înțeleagă decurgerea proceselor de refacere în timpul efectuării efortului și după efort. Studiarea disciplinei „*Fiziologia umană*” îi va ajuta pe viitorii specialiști în selecția sportivilor și orientării sportive, în prognozarea activității competiționale a sportivului, în planificarea rațională a procesului de antrenament în asigurarea individualizării eforturilor fizice și posibilitățile de a folosi eficient rezervele funcționale ale organismului. Cunoașterea modificărilor funcționale are o importanță deosebită pentru aprecierea proceselor de adaptare, oboselii și capacității de efort fizic și va ajuta viitorii specialiști în perfecționarea procesului de restabilire a organismului sportivului. „Fiziologia umană” este o disciplină științifică de bază pentru fiziologia sportului, igienă, biochimie, psihologie, pedagogie, medicină sportivă etc.

III. Administrarea disciplinei

Fiziologia umană					Codul unității de curs/modulului		
Anul de studiu	II	Semestrul	III	Tipul de evaluare finală (E /V)			Ex
Gradul de obligativitate (O – obligatorie;			O.	Categoria formativă		F fundame ntală	Nr. de credite
Total ore din planul de învățământ		75	Contact direct		75	Lucrul individual	
Ponderea tipurilor de activități (nr. de ore săptămânal)		Curs	2	Lecții laborator			4
Cadrele didactice care asigură predarea unității de curs		Curs			Lecții laborator		
		Lupașco Victor, dr., conf. univ.			Gîrlea Natalia.asistent universitar		
Limba de predare		Română, Rusă					
Catedra		Medicină sportivă					

IV. Competențele dezvoltate în cadrul cursului și finalitățile de studiu

Competențe profesionale (specifice)

Să identifice structurile anatomice și să explice:

- Noțiuni generale despre ”organism ”, ”mecanismele de funcționare”, ”cheltuieli energetice ”, ”adaptarea ”, ”deprinderile și calitățile motrice ”.
- Legitățile fiziologice generale și noțiunile ei de bază;
- Importanța sistemului nervos în reglarea activității motrice;
- Influența sistemului endocrin asupra mecanismelor de activitate motrice;
- Posibilitățile funcționării organismului în condiții aerobe și anaerobe;
- Rolul analizatorilor în activitatea normală a organismului.

Competențe specifice

Formarea competențelor cu privire la:

- Adaptarea organismului la modificările ritmurilor biologice;
- Influența factorilor meteorologici asupra organismului;
- Acțiunea presiunii atmosferice înaltă sau joasă și particularitățile de adaptare la acești factori;

- Particularitățile proceselor de termoreglare în executarea exercițiilor de diferită durată și intensitate ;
- Cheltuielile energetice variabile;
- Influența culturii fizice de asanare asupra stării funcționale și stării stabile nespecifice ale organismului uman, etc.

Planul de studii

Cursul se va preda studenților de la facultățile *Pedagogie, Sport și Kinetoterapie*, ciclul I (studii de licență), anul II, semestrul de toamnă, în cuantum de 75 de ore de contact direct, dintre care 30 ore prelegeri și 45 de ore de laborator. Timpul alocat activității individuale a studenților se va echivala cu 75 ore. Drept formă de evaluare finală este *examenul (Tabelul 1.)*

V. Condiționările sau exigențele prealabile

Fiziologia umană, este o disciplină medico-biologică, studierea căreia la etapa universitară va asigura studenții cu un complex de informații fundamentale despre reglarea și mecanismele de funcționare normală a organismului. Cursul este structurat astfel încât funcțiile sunt studiate în etape, caracterizate prin creșterea gradului de complexitate al informației și debutează cu abordarea unor variate aspecte ale fiziologiei , incluzând structura și funcțiile eforturilor fizice asupra stării funcționale a sistemului motric și vegetative.

Aceste cunoștințe constituie punctual de pornire pentru următoarea etapă, care include studierea funcțiilor la nivelul sistemelor (cardiovascular, respirator, digestive, endocrine. nervos etc.), după care urmează un alt grad de integrare al organismului, și anume, răspunsurile complexe neuro-umorale la modificarea de mediu (modificările presiunii atmosferice, suprasolicitările, etc). Însușirea integră a Fiziologiei umane necesită integrare cu alte discipline medico-biologice fundamentale.

VI. Conținutul tematic al unității de curs

Nr. d/o	Conținuturile unității de curs/modul	Forma de învățământ: cu frecvență			Forma de învățământ: cu frecvență redusă		
		Ore contact direct		Lucrul individual	Ore contact direct		Lucrul individual
		Curs	Lecții laborator		Curs	Lecții laborator	
1.	<p>Sistemele fiziologice a organismului care aprovizionează organismu cu oxigen.</p> <p>1.1. Introducere în disciplină: definiția, scopul și obiectivele disciplinei</p> <p>1.2. Fiziologia sistemului sanguin.</p> <p>1.3. Fiziologia sistemului cardiovascular.</p> <p>1.4. Fiziologia sistemului respirator.</p> <p>1.5. Modificările indicilor fiziologici a sistemului sanguin, circulator și</p>	6	10	16	1	6	6

	respirator sub influența efortului fizic						
2.	Fiziologia mecanismelor metabolice a organismului. 1.1. Fiziologia sistemului digestiv. 1.2. Metabolismul substanțelor organice. 1.3. Metabolismul hidro-salin. 1.4. Metabolismul energetic. 1.5. Mecanismele de termoreglare a organismului în repaus și în efort	6	8	14	2	2	10
3.	Fiziologia excreției. 3.1. Rinichii și mecanismele de formare a urinei. 3.2. Glandele sudoripare și rolul lor în procesele de excreție.	2	2	6	1	2	10
4.	Sistemul de reglare a activității organismului. 4.1. Sistemul nervos. Caracteristica generală, funcțiile neuronului. Funcțiile diferitor regiuni al creierului. Sistemul nervos vegetativ, rolul lui în adaptarea organismului la mediul ambiant și efort fizic. 4.2. Sistemul endocrin. Hormonii și rolul lor biologic. Funcțiile glandelor endocrine. Noțiune de stres. Sindromul de adaptare al organismului la stres.	6	8	14	2	2	10
5.	Sistemele sensoriale. 5.1. Funcțiile de bază a sistemelor sensoriale. Sistemul sensorial optic și rolul lui în practica educației fizice și sportului. 5.2. Sistemul sensorial auditiv, vestibular, motric și importanța lor pentru educație fizică și sport.	5	10	15	1	2	7
6.	Sistemul neuro-muscular. 6.1. Noțiuni despre aparatul neuro-muscular. Structura funcțională a mușchilor striati. Mecanismul contracției musculare. 6.2. Fibrele musculare și tipurile lor. Sistemul energetic fosfagen (anaerob), sistemul energetic glicolitic, sistemul oxidativ. Oboseala musculară	5	7	10	1	2	8
Total ore		30	45	75	8	16	51

Obiective de referință, conținuturi și activități de învățare și evaluare

Nr d/o	CONȚINUTURI	OBIECTIVE DE REFERINȚĂ	ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE ȘI EVALUARE
1.	Introducere. Sistemele fiziologice a organismului care aprovizionează organismul cu O ₂ . definiție. 1.fiziologia sistemului sanguin. 2.fiziologia sistemului cardiovascular, respirator.	În urma studierii acestei teme studenții vor trebui să cunoască: Modificările indicilor fiziologici a sistemului sanguin, circulator și respirator sub influența efortului fizic.	Metodele de predare : Interactivitatea învățare prin comunicare. Metode interactive, precum:metoda Brainstorming. Metode de evaluare Evaluarea orală Evaluarea situațională
2.	Fiziologia mecanismelor metabolice a organismului. Fiz.sistemului digestiv Metabolismul substanțelor organice, hidro-salin, energetic și de termoreglare a organismului în repaus și în efort.	✓ Rolul metabolismului substanțelor și energiei pentru activitatea sportivă. ✓ Să distingă rolul pancreasului și al ficatului în digestie. ✓ Să cunoască particularitățile de vîrstă a proceselor digestive.	Metode de predare învățare: Interactivitatea – învățare prin comunicare. Metode interactive, precum: - metoda Brainstorming. Metode de evaluare: Evaluarea orală, Evaluarea situațională
3.	Fiziologia excreției 1. Rinichii și mecanismele de formare a urinei; 2. Reglarea reflectoare a funcțiilor glandelor sudoripare.	✓ Să cunoască particularitățile de vîrstă ale proceselor excretoare. ✓ Rolul glandelor sudoripare și funcția lor.	Metode de predare învățare: discuții și întrebări - urmărirea unui material filmat - prezentarea power point - prezentarea imaginilor din atlase și planșe - exemplificări prin aplicații practice Metode de evaluare: Evaluare orală
4.	Sistemul de reglare a activității organismului. 1. Sistemul nervos, caracteristica generală Funcțiile diferitor regiuni ale creierului. Sistemul endocrin, hormonii și rolul lor biologic. Sindromul de adaptare al organismului la stres.	✓ Să cunoască particularitățile conducerii excitației prin centrii nervoși; ✓ Formele inhibiției: presinaptică, postsinaptică. ✓ Hormonii și rolul lor biologic. ✓ Rolul secreției endocrine în activitatea lor.	Metode de predare învățare: discuții și întrebări - urmărirea unui material filmat - prezentarea power point - prezentarea imaginilor din atlase și planșe - exemplificări prin aplicații practice Metode de evaluare: Evaluare orală; Evaluare scrisă
5.	Sistemele sensoriale. 1.sistemul sensorial optic și rolul lui în practica educației fizice și sportului.	✓ Să cunoască teste de determinare a câmpului vizual, acuității vizuale. ✓ Metodele de	Metode de predare discuții și întrebări - urmărirea unui material filmat - prezentarea power

	2. sistemul sensorial auditiv, vestibular, motric.	controlare a stabilității funcționale a analizatorului vestibular.	point - prezentarea imaginilor din atlase și planșe - exemplificări prin aplicații practice Metode de evaluare: Evaluare orală; Evaluare scrisă
6.	Sistemul neuromuscular 1. Structura funcțională a mușchilor striati. 2. Mecanismul contracției musculare.	✓ Să fie apt să evalueze tipurile de fibre musculare. ✓ Sistemul energetic fosagen (anaerob), sistemul energetic glicolitic, sistemul oxidativ.	Metode de predare Explicație, demonstrație, Metode de evaluare: Evaluare orală; Evaluare scrisă

VII. Strategii didactice

- ***Metodele de predare și învățare utilizate***

Disciplina Fiziologia umană este disciplină obligatorie și se predă în conformitate cu standardul clasic universitar: prelegeri, lucrări laborator precum și cu prezentarea unor prelegeri asistate de calculator în programul Power-Point. Totodată, activitatea de curs va cuprinde prezentarea unor materiale video și filme etc.

lucrarea de laborator:

începe cu sintetizarea materialului bibliografic recomandat, descrierea conținutului lucrării, participarea activă a studenților în realizarea scopului și obiectivelor lucrării cu folosirea aparatelor conform cerințelor lucrărilor respective.

Rezultatele cercetărilor experimentale sunt analizate și comparate, fiecare lucrare de laborator se finalizează cu concluzii și recomandări.

VIII. Sugestii de organizare a activității individuale ale studentului).

Referat/proiect de cercetare (cu prezentarea temelor în Anexa 2)

Structura tezei de curs	Strategii de realizare	Termen de prezentare
<p>1. Foaie de titlu (<i>Anexa 1</i>)</p> <p>2. Cuprins</p> <p>3. Introducere (expusă pe 0,5-1 pagini), care se va referi la:</p> <p>3.1. Actualitatea și importanța temei (expuse succint într-un aliniat);</p> <p>3.2. Scopul (oglindește sensul studiului, țelul urmărit) și obiectivele concrete ale studiului (care desemnează rezultatele scontate în urma analizelor, calculelor, soluționării problemelor teoretice, metodologice);</p> <p>3.4. Metodologia de lucru aplicată, care cuprinde:</p> <p>a) baza informațională/ analiza literaturii de specialitate (cadrul legislativ și normativ, surse metodologice, monografice, lucrări științifice, baze de date statistice, etc.)</p> <p>b) metodele de evaluare și recuperare utilizate;</p> <p>4. Concluzii și recomandări (~1pagini). În acest compartiment se formulează concluzii și se înaintează unele recomandări referitor la problemele evidențiate.</p> <p>5. Referințe la sursele bibliografice, citate în textul de bază al referatului, perfectate în modul corespunzător, nu mai puțin de 5 surse.</p> <p>6. ANEXE</p>	<p>1. Alegerea temei</p> <p>2. Studiul Bibliografic</p> <p>3. Delimitarea ariei de studiu.</p> <p>4. Formularea obiectivelor.</p> <p>5. Selectarea metodologiei necesare pentru studiu (lecturarea,observarea, analiza de document, etc.);</p> <p>6. Analiza și procesarea informației;</p> <p>7. Redactarea conținutului conform normelor de redactare în vigoare și perfectarea propriu-zisă a tezei;</p> <p>8. Prezentarea produsului și susținerea lui în termenele stabilite.</p>	<p>Cel puțin cu 1 săptămâna până la încheierea semestrului</p>

Organizarea lucrului individual

Descriptori de performanță și criteriile de evaluare a portofoliului/referatului/tezei de curs

Criterii de evaluare	Descriptori de performanță		
	9-10	7-8	5-6
1. Structura portofoliului/referatului	Respectă părțile componente ale portofoliului/ referatului	Respectă toate părțile componente, dar una din ele nu este realizată conform strategiilor de realizare	Una din părțile componente lipsește
2. Corespunderea temei portofoliului/referatului cu esența materialului analizat și prezentat în produsul final	corespunde integral	corespunde în mare parte	corespunde esenței parțial
3. Procesarea și analiza informației teoretice și practice	Se dă o apreciere stării actuale a obiectului cercetat, cu constatarea avantajelor, dezavantajelor, situațiilor dificile, impedimentelor, în dezvoltarea și funcționarea subiectului cercetat	Se dă o apreciere stării actuale a obiectului cercetat, dar cu constatări generale privind dezvoltarea și funcționarea subiectului studiat	Este generală fără a implica critică, interpretativă a autorului
4. Completitudinea și corectitudinea scrierii surselor bibliografice, citarea	Este destul de consistentă, mai mult de 7- 10 surse; citarea este corectă	Este suficientă, conține între 5 - 6 surse; citarea este parțial corectă	Este parțială, până la 5 surse; lipsește citarea
5. Respectarea cerințelor tehnice față de redactarea portofoliului/referatului	Sunt respectate integral	Sunt respectate parțial	Cu derogări însemnate de la cerințele de redactare
6. Prezentarea produsului și susținerea lui în termenii stabilite	A relatat succint despre toate rezultatele cercetării efectuate. A prezentat în termenii stabilite referatul/portofoliul	A relatat succint despre toate rezultatele cercetării efectuate. A prezentat referatul/portofoliul cu întârziere	A relatat evaziv despre rezultatele cercetării efectuate. A prezentat referatul/portofoliul cu întârziere

IX. Strategii de evaluare

Evaluarea curentă, la disciplina Fiziologia umană pentru studenții anului II, semestru III, include două evaluări curente în formă / teste care constau din variante. Studentul are la dispoziție 45 minute pentru a răspunde la întrebările din test. Proba se notează cu note de la 0-10. Nota medie anuală se calculează din notele obținute pe parcursul anului. La examenul de promovare la disciplina Fiziologia umană nu sunt admiși studenții cu media mai mică de nota 5 și studenții care nu au recuperat absențele.

Nota finală constă din 2 compartimente: nota medie anuală (coeficientul 0.6), cu (coeficientul 0.4). evaluarea cunoștințelor se apreciază cu note de la 10 la 1.

BIBLIOGRAFIA RECOMANDATĂ

(obligatorie și suplimentară)

1. **Alexei N.** Antrenamentul sportiv modern. București, 1997
2. **Anghel I.** Lucrări de laborator la fiziologia educației fizice și sportului. Cluj-Napoca, 1997
3. **Chiorescu M.** Fiziologia educației fizice și sportului (**curs didactic**). Chișinău, 2000
4. **Demeter A.** Antrenamentul sportivilor. București, 1996.
5. **Dragnea C. Mate Teodorescu S.** Teoria sportului. București, 2002.
6. **Drăgan I.** Medicina sportivă. București, 2002.
7. **Зимкин Н.** Физиология человека. Москва 1975
8. **Коц И.** Спортивная физиология. Москва 1986
9. **Платонов В.** Общая теория подготовки спортсменов в олимпийском спорте. Киев 1997
10. **Mariț A.M., Lupașco V.I.,** “Evaluarea gradului de antrenament al sportivilor în baza unor indici fiziologici”, Revista „Curierul Medical”, 1993, Nr.2, p.42-45
11. **Солодков А.С., Сологуб Е.Б.,** „Физиология человека” Москва, 2001.
12. **Mruț I.D., Lupașco V.I.,** „Determinarea indicilor relativi ai consumului maximal de oxigen (VO_2) la alergători cu aplicarea eforturilor specifice”. Chișinău, 2012.
13. **Mruț I.D., Lupașco V.I.,** „Determinarea indicilor relativi ai capacității de muncă fizică PWC_{170} (V) PWC_{170} (V)” la alergători cu aplicarea eforturilor specifice. Chișinău 2013. 135p.
14. **Mruț I.D., Lupașco V.I.,** „Metoda modificată de determinare a indicilor randamentului de muncă fizică PWC_{170} (V) PWC_{170} (V) înotătorilor cu aplicarea eforturilor specifice”. Chișinău 2015. 204p.
15. **Mruț I.D., Lupașco V.I.,** „Consumul maximal de oxigen al înotătorilor” Determinarea indicilor relativi (VO_2 ml/min/kg) cu aplicarea
16. **Honceriu Cezar.** Efortul aerob în jocul de fotbal. (Studiu privind modificarea unor indici fiziologici și biochimici). Ed. PIM, Iași 2014.
17. **Honceriu Cezar.** Fiziologia efortului fizic. Ed. PIM, Iași 2014.
18. **Gîrlea N., Tataru A.,** Определение энергетического метаболизма мышечной деятельности, Конгресului Științific Internațional "Sport. Olimpism. Sănătate", ediția a II-a, 26-28 octombrie, 2017, U.S.E.F.S. Chișinău.
19. **Лупашко В., Солоненко Г.** Сравнительный анализ параметров подготовленности спортсменов водных видов спорта, обусловленных возрастом и полом. Conferința Științifico-practică „Personalitate și sport: Teorie. Metodologie. Practică”, Ediția a IV-a, la 17 mai 2019. Chișinău, Institutul de Relații Internaționale din Moldova

ANEXE

ANEXA 1

Model foaie de titlu pentru referat/portofoliu

UNIVERSITATEA DE STAT DE EDUCAȚIE FIZICĂ ȘI SPORT

(font 14, Bold, centered)

FACULTATEA PEDAGOGIE (font 14, Bold, centered)

CATEDRA ȘTIINȚE PSIHOPEDAGOGICE ȘI SOCIOUMANISTICE

NUMELE, PRENUMELE AUTORULUI (font 14, Bold, centered)

TITLUL REFERATULUI/PORTOFOLIULUI (font 16, Bold, centered)

Autorul: _____

Conducător științific: _____

Numele, prenumele, gradul științific

CHIȘINĂU 2019

Tematica referatelor/portofoliilor

1. Proprietățile fizico-chimice a sîngelui. Influența efortului asupra proprietăților fizico-chimice.
2. Proprietățile de bază a mușchiului cardiac, caracteristica lor. Modificarea lor în efort
3. Indicii activității sistemului circulator, modificarea lor la efort fizic.
4. Circulația periferică. Viteza liniară și volumetrică, importanța lor și modificarea în efort.
5. Presiunea arterială.
6. Mecanismele procesului de inspirație și expirație.
7. Presiunea parțială a gazelor.
8. Capacitatea vitală a plămînilor și componenții ei, ventilația pulmonară și alveolară.
9. Schimbul de gaze în plămîni și țesuturi.
10. Mecanismele de transportare a gazelor de către sînge.
11. Mecanismele de reglare a respirației.
12. Digestia ca etapă inițială a metabolismului. Fermenții și proprietățile lor.
13. Esența metabolismului substanțelor și energiei.
14. Metabolismul proteinelor. Rolul ficatului în acest proces.
15. Metabolismul glucidelor și importanța lor pentru organism.
16. Metabolismul lipidelor și însemnătatea lor pentru organism.
17. Importanța apei și sărurilor minerale pentru organism.
18. Metabolismul energetic. Coeficientul respirator și echivalentul caloric a oxigenului.
19. Metabolismul bazal și variabil. Cerința de O₂, consumul de O₂, datoria de O₂.
20. Organele de excreție. Rinichii, funcția lor și particularitățile circulației sîngelui prin rinichi.
21. Mecanismele de formare a urinei.
22. Importanța temperaturii constante pentru organism.
23. Termoreglarea chimică și fizică. Mecanismele de cedare a căldurii.
24. Noțiune despre glandele endocrine. Hormonii.
25. Caracteristica generală a glandelor endocrine. Funcția lor.
26. Importanța glandelor endocrine în dezvoltarea forței musculare, ridicarea capacității de efort în procesele de restabilire.
27. Caracteristica generală a funcțiilor sistemului nervos central (SNC). Neuronii și funcțiile lor.
28. Sinapsele, mecanismul propagării excitației prin sinapse.
29. Caracteristica funcțiilor diferitor regiuni a SNC.
30. Importanța sistemului nervos vegetativ.
31. Analizatorul optic și caracteristica funcțiilor lui.
32. Analizatorul auditiv și mecanismul recepției excitanților sonori.
33. Analizatorul vestibular și importanța lui în perceperea poziției corpului în spațiu.
34. Structura mușchiului striat. Unitățile motrice. Tipurile fibrelor musculare.
35. Mecanismul și energetica contracției musculare.
36. Formele contracției musculare. Hipotrofia musculară și tipurile ei.